

VASTUVÕETUD TEKSTID

P8_TA(2017)0413

Põhiõiguste aspekt romade integreerimisel ELis ja romavastasusega võitlemine

Euroopa Parlamendi 25. oktoobri 2017. aasta resolutsioon põhiõiguste aspekti kohta romade integreerimisel ELis ja romavastasusega võitlemise kohta (2017/2038(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut ja Euroopa Liidu toimimise lepingut,
- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu preambulit, eelkõige selle teist ja neljandat kuni seitsmendat taanet,
- võttes muu hulgas arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 2, artikli 3 lõike 3 teist taanet ning artiklit 6,
- võttes muu hulgas arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 10 ja artikli 19 lõiget 1,
- võttes arvesse 7. detsembri 2000. aasta Euroopa Liidu põhiõiguste hartat (edaspidi „ELi harta“), mis kuulutati välja 12. detsembril 2007 Strasbourgis ja jõustus koos Lissaboni lepinguga 2009. aasta detsembris,
- võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni, mille ÜRO Peaassamblee võttis vastu 1948. aastal,
- võttes arvesse ÜRO lapse õiguste konventsiooni, mis võeti New Yorgis vastu 20. novembril 1989, eriti selle artiklit 3,
- võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 25. septembril 2015 vastu võetud resolutsiooni A/70/L.1 „Transforming our world: the 2030 agenda for sustainable development“ (Muudame oma maailma: kestliku arengu tegevuskava aastani 2030),
- võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 1. novembril 2005 vastu võetud resolutsiooni A/RES/60/7 holokausti mälestamise kohta,
- võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu rahvusvähemuste kaitse raamkonventsiooni,

- võttes arvesse Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee deklaratsiooni romade diskrimineerimise ja romade vastase rassistliku vägivalla suurenemise kohta Euroopas, mis võeti vastu 1. veebruaril 2012,
- võttes arvesse rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoni (ECRI) üldist poliitilist soovitus nr 13 romade sallimatuse ja romade diskrimineerimise vastase võitluse kohta,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongressi vastu võetud Euroopa poliitiliste parteide mitterassistliku ühiskonna hartat ja selle 32. istungit 2017. aasta märtsis,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee 2014. aasta resolutsiooni nr 1985 rahvusvähemuste olukorra ja õiguste kohta Euroopas ning 2017. aasta resolutsiooni nr 2153 romade ja reisijate kaasamise edendamise kohta,
- võttes arvesse Euroopa Nõukogu peasekretäri Thorbjørn Jaglandi 11. aprilli 2017. aasta avaldust kümne eesmärgi kohta järgmiseks kümneks aastaks,
- võttes arvesse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) 1958. aasta töö- ja kutsealast diskrimineerimist käsitlevat konventsiooni (nr 111),
- võttes arvesse nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust¹,
- võttes arvesse nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel²,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiivi 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK³,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrust (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta⁴,
- võttes arvesse nõukogu 28. novembri 2008. aasta raamotsust 2008/913/JSK teatud rassismi ja ksenofoobia vormide ja ilmingute vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse vahenditega⁵,
- võttes arvesse nõukogu 9. detsembri 2013. aasta soovitus romade tõhusaks integratsiooniks liikmesriikides võetavate meetmete kohta, nõukogu 8. detsembri 2016. aasta järeldusi romade integreerimise kiirendamise kohta ja 13. oktoobri 2016. aasta järeldusi Euroopa Kontrollikoja eriaruande nr 14/2016 kohta,

¹ EÜT L 180, 19.7.2000, lk 22.

² EÜT L 303, 2.12.2000, lk 16.

³ ELT L 315, 14.11.2012, lk 57.

⁴ ELT L 166, 30.4.2004, lk 1.

⁵ ELT L 328, 6.12.2008, lk 55.

- võttes arvesse nõukogu 15. juuni 2011. aasta järeldusi väikelaste hariduse ja hoiu kohta,
- võttes arvesse romade integratsiooni käsitlevaid komisjoni teatise (COM(2010)0133, COM(2012)0226, COM(2013)0454, COM(2015)0299, COM(2016)0424), sealhulgas teatist romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistiku kohta aastani 2020 (COM(2011)0173),
- võttes arvesse komisjoni teatist „Noortegarantii ja noorte tööhõive algatus kolm aastat hiljem“ (COM(2016)0646),
- võttes arvesse komisjoni 20. veebruari 2013. aasta soovitus 2013/112/EL „Investeerides lastesse aitame neil välja rabeleda ebasoodsate olude ringist“,
- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone romade kohta¹,
- võttes arvesse oma 15. aprilli 2015. aasta resolutsiooni rahvusvahelise romade päeva puhul romade diskrimineerimise kohta Euroopas ja II maailmasõja ajal toimunud romade genotsiidi mälestuspäeva tunnustamise kohta ELis²,
- võttes arvesse oma 13. detsembri 2016. aasta resolutsiooni põhiõiguste olukorra kohta Euroopa Liidus 2015. aastal³, eelkõige punkte 117–122 romade õiguste kohta,
- võttes arvesse Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti 2016. aasta põhiõiguste aruannet,
- võttes arvesse Euroopa liidu Põhiõiguste Ameti Euroopa Liidu vähemuste ja diskrimineerimise (EU-MIDIS) esimest ja teist uuringut ning romasid käsitlevaid mitmeid muid uuringuid ja aruandeid,
- võttes arvesse kontrollikoja eriaruannet nr 14/2016 romade integratsioonile suunatud ELi poliitikaalgatuste ja rahalise abi kohta: viimasel kümnendil on tehtud märkimisväärseid edusamme, kuid kohapeal tuleb teha rohkem,
- võttes arvesse Eurobaromeetri uuringut „Diskrimineerimine ELis 2015. aastal“,
- võttes arvesse Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) aruandeid ja soovitusi, muu hulgas selle tegevuskava romade ja sintide olukorra parandamiseks OSCE piirkonnas,
- võttes arvesse järelevalveasutuste ja kodanikuühiskonna organisatsioonide, eelkõige Euroopa romade õiguste keskuse, organisatsioonide Fundación Secretariado Gitano, Open Society Foundations (OSF), European Roma Grassroots Organisations (ERGO) ja Amnesty International aruandeid ning soovitusi,
- võttes arvesse organisatsiooni Alliance against Anti-Gypsyism viitedokumenti romavastase tegevuse vastu võitlemise kohta,

¹ ELT C 4 E, 7.1.2011, lk 7; ELT C 308 E, 20.10.2011, lk 73; ELT C 199 E, 7.7.2012, lk 112; ELT C 468, 15.12.2016, lk 36; ELT C 468, 15.12.2016, lk 157.

² ELT C 328, 6.9.2016, lk 4.

³ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2016)0485.

- võttes arvesse Euroopa Poliitikauuringute Keskuse aruannet „Combating Institutional Anti-Gypsyism: Responses and promising practices in the EU and selected Member States“ (Võitlus institutsioonilise romade diskrimineerimise vastu: vastused ja paljutõotavad lahendused ELis ja valitud liikmesriikides),
 - võttes arvesse, et hiljuti Berliinis asutatud Euroopa romade kunsti- ja kultuuriinstituut, mille eesmärk on tagada Euroopa 12 miljoni roma kunstiline ja kultuuriline kohalolu, võimaldab neil ennast väljendada ja aitab selle kaudu võidelda romavastasusega,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 52,
 - võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni raportit ning naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni arvamust (A8-0294/2017),
- A. arvestades, et romadel puuduvad Euroopas endiselt inimõigused;
- B. arvestades, et romad on osa Euroopa kultuurist ja väärtustest ning nad on osa ELi kultuurilisest rikkusest, mitmekesisusest, majandusest ja ühisest ajaloost;
- C. arvestades, et romade diskrimineerimine kui rassismi eriliik, mis on suunatud romade vastu, on rassilisel üleolekul põhinev ideoloogia, ajaloolisest diskrimineerimisest innustust leidnud ebainimlikustamise ja institutsioonilise rassismi vorm, mis väljendub muu hulgas vägivalda, viha õhutava keelekasutuse, ärakasutamise, häbimärgistamise ja muu otsese diskrimineerimisena¹;
- D. arvestades, et vaatamata jõupingutustele riikide, Euroopa Liidu ja rahvusvahelisel tasandil leidub püsivat ja struktuurset romavastasust² igapäevaselt kogu Euroopas ühiskonna kõigil tasanditel, see avaldub näiteks isiklikus ja institutsioonilises hoolimatuses, diskrimineerimises, ebavõrdsuses, võimaluste vähendamises, alavääristamises, tõrjumises ja patuoinaks tembeldamises, häbimärgistamises, vihakõnes ning romade määramises vägivalda, äärmise vaesuse ja sügava sotsiaalse tõrjutuse ohvriks; arvestades, et romavastasus on tõusuteel ja erakonnad koguvad selgelt romavastaste avaldustega populaarsust;
- E. arvestades, et romavastasuse eri vorme võib liikmesriikides leida kõigi tasandite avaliku sektori asutuste töös ja tegevuses, mis väljendub enamasti suutmatuses pakkuda romadele võrdset juurdepääsu või üleüldse juurdepääsu kommunaalteenustele, võrdsetest õigustest ja võrdväärsest kohtlemisest ilmajätmises, romade kõrvalejätmises poliitikakujundamisest ja teadmiste loomise protsessist, nende alaesindatuses ametlikes organites kõikidel ühiskonna tasanditel, diskrimineerivate programmide väljatöötamises ning romade elu parandamise rahastamisvõimaluste väärkasutamises;
- F. arvestades, et romavastasust võib täheldada isegi ELi institutsioonide tegevuses, kuna paljude ELi programmide ja fondidega, millel võiks olla positiivne mõju romade elutingimustele ja tulevikuväljavaadetele, ei saavutata kavandatud eesmärke, või nad määravad romad sümboliseks üheks abisaajaks, kuid ei võta arvesse nende tegelikku

¹ Rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoni (ECRI) üldine poliitiline soovitus nr 13 romade sallimatuse ja romade diskrimineerimise vastase võitluse kohta.

² Romavastasust nimetatakse mõnikord erinevalt ja mitmes liikmesriigis on selle kohta vahel veidi teistsugune termin, näiteks „mustlasvastasus“;

olukorda ja diskrimineerimist, millega nad silmitsi seisavad;

- G. arvestades, et romavastasust, kuitahes teadvustamatut, võib täheldada ka ELi *acquis*'s, milles sageli ei võeta arvesse romade tegelikke olusid ja probleeme, kellel seetõttu, et nad on sajandeid kannatanud mitmesuguse diskrimineerimise all, ei ole võimalik kasutada samu *acquis*'ga tagatud õigusi ja võimalusi ning samal tasemel kaitset kui teistel ELi kodanikel;
- H. arvestades, et meie ühiskonnas kehtib endiselt nii sõnades kui ka tegudes tuvastatav romade patroneeriv kohtlemine, rõhutades vaid vajadust romade kaasamise ja lõimimise järele, samas kui tegelikult on vaja põhjalikult muuta lähenemisviisi; arvestades, et neile tuleb tagada juurdepääs ja võimalus täielikult kasutada oma põhiõigusi ja kodakondsust meie ühiskonnas;
- I. arvestades, et romasid nimetatakse jätkuvalt kaitsetuteks isikuteks, kuigi romade ilmajätmine nende võõrandamatutest inimõigustest ning neile võrdse kohtlemise ja hoolekandele, teenustele, teabele, õigusemõistmisele, haridusele, tervishoiule, tööhõivele jms juurdepääsu keelamine viitab sellele, et tegelikult põhjustavad romade kaitsetut olekut võimul olijate loodud ja juhitud diskrimineerivad struktuurid; arvestades, et see näitab, et asjaomased ametiasutused on oma inimõigustealaseid kohustusi eiranud;

Kuuluvus ja osalus

- 1. rõhutab, et selleks, et võidelda ühiskonna alateadliku üksmeele vastu romade tõrjumise osas, võidelda nende diskrimineerimise ja sotsiaalse tõrjutuse vastu ja lõhkuda stereotüüpe, mis on loodud ja mida on kinnitatud populaarse kirjanduse, meedia, kunsti ja keele kaudu sajandite vältel, on hädavajalik harida üldiselt ühiskonda romade mitmekesisuse ja nende ajaloo, kultuuri ning selle suhtes, missugune, kui ulatuslik ja tõsine on romavastasus, millega nad oma igapäevaelus silmitsi seisavad; palub sellega seoses liikmesriikidel võtta täieliku vastutuse oma romadest kodanike eest ning algatada pikaajalised teadlikkuse ja valdkonnaülest teadmiste suurendamise kampaaniad;
- 2. on seisukohal, et romade aktiivne ja sisuline osalemine ühiskonnas, majanduses, poliitikas ja kultuuris on otsustava tähtsusega romavastasuse probleemi tõhusaks lahendamiseks ja kogu ühiskonna jaoks hädavajaliku vastastikuse usalduse loomiseks; märgib, et selle eest vastutavad komisjon ja liikmesriigid ühiselt; palub komisjonil ja liikmesriikidel kavandada strateegiaid, mis hõlmavad nii ennetus- kui ka reageerivaid meetmeid, mis põhinevad tegelikul ja süstemaatilisel konsulteerimisel romade esindajate ja vabaihendustega, ning kaasata nad algatatud põhiprogrammide ja -projektide rakendamisse, järelevalvesse ja hindamisse kõikidel tasanditel, kaasa arvatud kohalikul tasandil; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles edendama roma sõltumatute kodanikuühiskonna organisatsioonide ja avaliku sektori asutuste loomist ning noorte edumeelsete roma juhtide mõjuvõimu suurendamist;

Lepitamine ja usalduse loomine

- 3. nõuab tungivalt, et komisjon moodustaks vastastikuse usalduse loomiseks tõe- ja lepituskomisjoni ELi tasandil (kas olemasolevates struktuurides või eraldi organina), et tunnistada romade tagakiusamist, tõrjumist ja äratõukamist sajandite vältel,

dokumenteerida see ametlikus valges raamatus ning täita neid ülesandeid koos Euroopa Parlamendi ja roma ekspertidega;

4. kutsub liikmesriike üles moodustama tõe- ja lepituskomisjonid (kas olemasolevates struktuurides või eraldi organina), et tunnistada romade tagakiusamist, tõrjumist ja äratõukamist sajandite vältel, kaasata nende teemade dokumenteerimisse ametlikus valges raamatus parlamendiliikmeid, valitsusametnikke, juriste, romade esindajaid, vabaihendusi ja rohujuure tasandi organisatsioone, ning ärgitab liikmesriike lisama romade ajalugu koolide õppekavadesse;
5. kutsub liikmesriike üles mälestama romade holokausti ohvreid, tähistama 2. augustil romade holokausti mälestuspäeva ja maksma holokausti üle elanutele lihtsustatud korras viivitamata asjakohast hüvitist, viies samas läbi ka teadlikkuse suurendamise kampaania; palub komisjonil ja liikmesriikidel mälestada igal aastal 27. jaanuaril peetava holokausti mälestuspäeva üritustel ka roma ohvreid ja korraldada ametnikele vabatahtlikke koolitusi romade holokausti teemal;

Tulemuslikkuse kontrollide läbiviimine

6. väljendab muret asjaolu pärast, et ehkki liikmesriikides rakendatakse mitut sihipärast programmi, ei õnnestu enamiku põhiprogrammidega, sh struktuurifondidest rahastatavate programmidega jõuda kõige ebasoodsamas olukorras isikuteni, eelkõige romadeni; palub seetõttu, et kontrollikoda kontrolliks põhjalikumalt ja regulaarselt ELi programmide, näiteks tööhõive- ja haridusprogrammide, nt Erasmus+ ja noorte tööhõive algatuse tulemuslikkust;
7. palub komisjonil:
 - hinnata ELi programme ja rahastamisvõimalusi, et teha kindlaks, kas need vastavad mittediskrimineerimise ja osaluse nõudele, ning vajaduse korral võtta viivitamata parandusmeetmeid;
 - kohaldada kindlat, kvaliteedile keskendunud ja pikaajalist järelevalve- ja finantsaruandluse süsteemi, et kontrollida liikmesriikide tulemusi ELi programmide kasutamisel;
 - kaasata projektide järelevalvesse ja hindamisse tõhusalt ja läbipaistvalt romasid, kellele need projektid on suunatud;
 - tagada, et olemasolev kaebuste lahendamise mehhanism tehtaks elanikele, vabaihendustele ja ametiasutustele paremini kättesaadavaks ja läbipaistvamaks, et nad saaksid diskrimineerivatest ELi fondidest ja programmidest teada anda;
 - peatada rahastamine, kui ELi rahalisi vahendeid väärkasutatakse;
 - reformida Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde, nii et need annaksid rahalist toetust romade diskrimineerimise vastaseks võitluseks ennetavamalt, ning
 - laiendada programmi „Kodanike Euroopa“ ja õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse rahastamisprogrammi, tunnustades kodanikuühiskonna järelevalveasutuste ja teiste asjaomaste sidusrühmade suurt osatähtsust

romavastasuse seires ning tagades põhiõiguste austamise;

8. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles:

- tagama, et ELi rahastatavad asjaomased sekkumised, mis võivad roma kogukonda mõjutada, oleksid kaasavad ja vähendaksid segregatsiooni;
- tagama, et segregatsiooni tavad oleksid selgelt kirjeldatud ja rahastamisest sõnaselgelt ilma jäetud;
- parandama rahastamisvõimalusi, tagamaks, et haridus- ja töövõimalustega luuakse tegelik ja jätkusuutlik viis pikaajalisest töötusest väljumiseks, mis on vajalik inimväärseks eluks;
- tagama, et kõiki olemasolevaid vahendeid kasutatakse tulemuslikult, ning
- suurendama ELi vahendite kasutamise määra kooskõlas prioriteetidega, mis on kehtestatud romasid käsitlevates riiklikes integratsioonistrateegiates;

9. palub liikmesriikidel parandada koordineerimist kohalike ja riigi ametiasutuste vahel, et kaotada haldus- ja poliitilised tõkked ning kasutada ELi vahendeid romade, eriti laste olukorra parandamise eesmärgil tulemuslikumalt;

10. tuletab meelde nõukogu 2013. aasta soovitus, milles tõdetakse, et sotsiaalse kaasatuse edendamist ning vaesuse ja diskrimineerimise vastu võitlemist, mis hõlmab muu hulgas romade sarnaste tõrjutud kogukondade sotsiaal-majanduslikku lõimimist, tuleks hõlbustada, eraldades vähemalt 20 % kogu Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest igas liikmesriigis investeerimiseks inimestesse;

Võrdsete õiguste tagamine ja romavastasuse vastu võitlemine koolituste kaudu

11. tuletab meelde, et vähemuste õigused ja diskrimineerimiskeeld on põhiõiguste lahutamatu osa ja kuuluvad seetõttu ELi väärtuste hulka, mida austatakse kooskõlas ELi lepingu artikliga 2; tuletab meelde, et EL võib ELi lepingu artikli 7 kohaselt võtta meetmeid, kui on selge oht, et liikmesriik rikub oluliselt neid väärtusi;

12. arvestades vabaihenduste ja järelevalveorganisatsioonide murettekitavaid teateid, palub liikmesriikidel:

- rakendada ja jõustada direktiivi 2000/43/EÜ, et tõhusalt ennetada kõiki romade vastu suunatud diskrimineerimise vorme ja need kaotada ning tagada, et riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud haldusnormid ei oleks diskrimineerivad ega tekitaks segregatsiooni;
- rakendada ja jõustada raamotsus 2008/913/JSK, kuna see annab vahendid edukaks võitlemiseks romavastase retoorika ja vägivalla vastu;

13. palub komisjonil abistada liikmesriike võrdse kohtlemise direktiivide ülevõtmisel ja rakendamisel ning jätkata rikkumismenetluste algatamist eranditult kõigi liikmesriikide vastu, kes rikuvad või ei võta üle või ei rakenda võrdse kohtlemise direktiive, nagu rassilise võrdõiguslikkuse direktiiv (2000/43/EÜ), vaba liikumist ja

elamise õigust käsitlev direktiiv (2004/38/EÜ)¹, ohvrite õigusi käsitlev direktiiv (2012/29/EL), nõukogu raamotsus rassismi ja ksenofoobia kohta (2008/913/JSK), audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv (2010/13/EL)², nõukogu direktiiv meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta (2004/113/EÜ)³ ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb võrdset kohtlemist töö saamisel ja kutsealale pääsemisel (2000/78/EÜ);

14. kutsub komisjoni ja nõukogu üles ületama ummikseis ja alustama uuesti läbirääkimisi diskrimineerimisvastase direktiivi üle;
15. mõistab hukka roma kodanike ebavõrdsuse salgamise teatavates liikmesriikides, nende riikide poliitilise tahte puudumise heastada romade põhiõigustele juurdepääsu ja õiguste kasutamise tagamata jätmist ning romade hukkamõistmise liikmesriikide poolt, kes süüdistavad neid endid nende sotsiaalses tõrjutuses, mille on põhjustanud struktuuriline rassism;
16. kutsub liikmesriike üles:
 - mõistma selgelt hukka ja sanktsioneerima romade holokausti eitamist, nende vastu suunatud vihakõnet ja nende patuoinaks tembeldamist kõigi tasandite poliitikute ja ametnike poolt ning igat liiki meediakanalites, sest need tugevdavad otseselt romavastasust ühiskonnas;
 - võtma täiendavaid meetmeid romavastase vihakõne ennetamiseks ja hukka mõistmiseks ning selle vastu võitlemiseks ka kultuuridevahelise dialoogi kaudu;
17. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid tõhustaksid oma tööd vabaihendustega, et tagada koostöö eelarvamuste vastu võitlemise ning tõhusa vastassuunalise kõne kampaaniate parimate tavade teemal, tehes kindlaks vabaihendustest partnerite konkreetset vajadused ja nõudmised selle suhtes; palub komisjonil kutsuda kodanikuühiskonda üles jälgima vihakõnet, vihakuritegusid ja holokausti eitamist liikmesriikides ning sellest teada andma;
18. kutsub presidenti üles mõistma hukka ja karistama Euroopa Parlamendi liikmeid, kes kasutavat laimavat, rassistlikku või ksenofoobset kõnet või käituvad Euroopa Parlamendis vastaval viisil;
19. mõistab hukka romade vaba liikumise õiguse rikkumise; palub liikmesriikidel tunnustada, et ELi aluspõhimõtteid tuleb kohaldada kõigi kodanike suhtes ja et vaba liikumist käsitleva direktiivi kohaselt on keelatud kollektiivne väljasaatmine ja mis tahes rassiline iseloomustamine; palub päritoluliikmesriikidel täita oma kohustust ning võidelda kõigi oma kodanike vaesuse ja tõrjutuse vastu, ja liikmesriikidel, kuhu saabutakse, suurendada piiriülest koostööd diskrimineerimise ja ärakasutamise vastu võitlemiseks ning hoida ära tõrjumise jätkumine riigis, kuhu saabutakse;
20. kutsub liikmesriike üles kaotama roma pagulaste ja varjupaigataotlejate ebavõrdse kohtlemise seoses rändega; tuletab meelde, et liikmesriigid võtavad vastu varjupaigataotlejaid, kes on pärit Lääne-Balkani riikidest ja kelle hulgas on arvuliselt

¹ ELT L 158, 30.4.2004, lk 77.

² ELT L 95, 15.4.2010, lk 1.

³ ELT L 373, 21.12.2004, lk 37.

palju Serbiast ja endisest Jugoslaavia Makedoonia vabariigist pärit romasid, ning et see võib olla seotud sealset roma kogukonda mõjutavate konkreetsete teguritega; nõuab, et asjaomaste riikide päritoluriigi teabesse lisataks spetsiaalne peatükk tagakiusamise kohta romavastasuse tõttu;

21. on väga mures Euroopas elavate kodakondsuseta romade arvu pärast, mille tagajärjel on neile täielikult keelatud juurdepääs sotsiaal-, haridus- ja tervishoiuteenustele ja mille tõttu nad on tõugatud ühiskonna äärealadele; kutsub liikmesriike üles lõpetama kodakondsusetus ja tagama kõigi poolt põhiliste inimõiguste kasutamise;
22. palub, et liikmesriigid registreeriksid sündide diskrimineerimata ja tagaksid kõigi oma kodanike identifitseerimise, et romad ei jääks ilma juurdepääsust olulistele põhiteenustele; kutsub liikmesriike üles võtma viivitamata parandusmeetmeid, et peatada diskrimineerimine sündide registreerimisel, ja võtma oma kohalike asutuste kaudu aktiivseid meetmeid, et iga laps saaks registreeritud; palub komisjonil hinnata ja jälgida olukorda liikmesriikides ning jagada parimaid tavasid nende inimeste tuvastamise ja kaitse osas, kelle kodakondsust ei ole tunnustatud ja kellel puudub juurdepääs isikut tõendavatele dokumentidele, ning viia läbi kampaaniaid, suurendamaks teadlikkust sündide registreerimise tähtsusest;
23. on väga mures romade ebavõrdse juurdepääsu pärast tervisetabele, teenustele ja hooldusele ja asjaolu pärast, et väga paljudel neist puudub tervisekindlustuskaart, ning peab nende rassilist kuritarvitamist muret tekitavaks; palub liikmesriikidel võtta tõhusaid meetmeid, et kaotada tõkked juurdepääsul tervishoiusüsteemile; palub liikmesriikidel tagada vajaduse korral romadele tervishoiu vahendamise programmide rahastamine, suurendada teadlikkust tervishoiust ning parandada vaktsineerimise ja ennetava tervishoiu kättesaadavust romadele;
24. peab muret tekitavaks, et roma naised diskrimineeritakse, nad pannakse sageli eraldatud ja standarditele mittevastavatesse sünnituspalatitesse, nad kannatavad meditsiinitöötajate füüsilise väärkohtlemise, hooletusse jätmise ja puuduliku hoolitsemise tõttu, kui püüavad kasutada seksuaal- ja reproduktiivtervise teenuseid, ning neil puudub sageli juurdepääs mobiilsele tervisekontrollile; palub tungivalt, et liikmesriigid kehtestaksid selleks viivitamata järelevalve- ja parandusmehhanismid ning tagaksid eetikanorme rikkuvate meditsiinitöötajate vastutusele võtmise; palub komisjonil ja liikmesriikidel suurendada jõupingutusi, et edendada roma naiste jätkusuutliku ja tervikliku suutlikkuse arendamist, luua spetsiaalsed struktuurid, nagu kliirimispunktid, et edastada asjakohast tervisealast teabematerjali, ning tagada vajalik toetus kogukonna tervisealastele algatustele;
25. palub liikmesriikidel seada romasid käsitlevate riiklike strateegiatega ELi raamistiku rakendamisel esikohale lapsed, eelkõige tagades roma lastele tervishoiuteenuste kättesaadavuse, inimväärsed elutingimused ja juurdepääsu haridusele; rõhutab, et roma laste kirjaoskamatus vastu võitlemine on romade parema lõimimise ja kaasamise jaoks otsustava tähtsusega, sest võimaldab järgmistel põlvkondadel parandada oma juurdepääsu tööturule;
26. nõuab tungivalt, et liikmesriigid mõistaksid hukka sunniviisilise steriliseerimise ja tagaksid nende roma naiste kannatuste hüvitamise, kelle suhtes on rakendatud süsteemset ja riigi poolt toetatud steriliseerimist, koos avaliku vabandusega selle inimsusvastase kuriteo ohvrite ees;

27. tunneb tõsist muret roma laste vanematest eraldamise pärast, mis on ebaseaduslik; kutsub liikmesriike üles viivitamata selliseid juhtumeid uurima ja võtma asjakohaseid meetmeid nende ennetamiseks;
28. mõistab hukka asjaolu, et liikmesriigid ei ole taganud romadele võrdselt juurdepääsu õigusemõistmisele ja nende võrdsust seaduse ees, mis väljendub järgmises:
- vihakuritegude ohvritel ei ole juurdepääsu õigusemõistmisele või toimub menetlus lubamatult aeglaselt, eriti kui kuriteo on toime pannud politseiametnikud;
 - romasid mõistetakse kuritegudes süüdi ebaproportsionaalselt palju;
 - politsei tegevus on ülemäärane (etniline iseloomustamine, liigsed peatamis- ja läbiotsimismenetlused, tarbetud reidid romade elupaikadesse, meelevaldne vara arestimine ja hävitamine, ülemäärane jõu kasutamine vahistamisel, ähvardamine, alandav kohtlemine, füüsiline kuritarvitamine, õigustest ilmajätmine politsei ülekuulamis- ja järelevalvetegevuses);
 - romade vastu toime pandud või nende teatatud kuritegude puhul on politsei tegevus ebapiisav ja pakub vaid vähest abi ja kaitset, kui üldse (näiteks inimkaubanduse juhtumite korral ja koduvägivalla ohvritele);
29. kutsub liikmesriike üles:
- tagama, et kõik kodanikud oleksid seaduse ees võrdsed ja et kõigil oleks võrdne juurdepääs õigusemõistmisele ja võimalus kasutada menetlusõigusi;
 - pakkuma õiguskaitseametnikele kohtusüsteemi kõikidel tasanditel töö raames kohustuslikku inimõigustel põhinevat ja teenustele suunatud koolitust;
 - uurima vihakuritegusid, sealhulgas neid, mis on ajendatud romavastasusest, ja neid kohtus menetlema, samuti jagama selles osas parimaid tavasid;
 - moodustama politseijõududes spetsiaalsed vihakuritegude vastased üksused eriteadmistega romavastasusest;
 - soodustama asjakohast politseitegevust ja kohaldama politsei teenistuskohustuste rikkumise korral karistusi;
 - võtma tööle vaidluste lahendamise spetsialistid, kes teevad koostööd politseiga;
 - võtma romasid aktiivselt tööle politseiasutusse;
 - tagama ohvriabi programmide vastavuse romade erivajadustele ja neile abi pakkumise kuritegudest teatamisel ja kaebuste esitamisel;
 - jätkama ja laiendama komisjoni ja Euroopa Nõukogu roma naiste õiguskaitse kättesaadavust käsitleva ühisprogrammi JUSTROM geograafilist kohaldamisala;
 - rakendama täielikult ELi inimkaubanduse vastast direktiivi ning tõhustama politsei- ja õigusala koostööd, et võidelda inimkaubanduse vastu, ja

- rakendama täielikult direktiivi 2011/93/EL¹, et ennetada ja tõkestada laste seksuaalset kuritarvitamist ja ärakasutamist ning kaitsta sellise vägivalla ohvreid;
- 30. kutsub Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Ametit (CEPOL) üles jätkama põhiõiguste alaste koolituste korraldamist ja valdkonnaülesteadmiste suurendamist politseiametnike hulgas;
- 31. tunneb sügavat muret laialt levinud romade diskrimineerimise pärast majutusvaldkonnas, mida iseloomustab diskrimineeriv rendi- ja omanditurg, ja sotsiaaleluaseme süsteemis, aga ka romade väljatõstmise ja nende kodude lammutamise pärast ilma alternatiivse eluaseme pakkumiseta, romade paigutamise pärast eraldatud laagritesse ja hädaolukorra varjupaikadesse, millel puuduvad põhiteenused, müüride ehitamise pärast roma elupaikade ümber ja avaliku sektori asutuste suutmatuse pärast tagada romadele täielikku juurdepääsu igapäevasele joogivee- ja kanalisatsioonivõrgule;
- 32. kutsub liikmesriike üles võtma tõhusaid meetmeid, et tagada romade võrdne kohtlemine eluasemele juurdepääsul ning kasutama täielikult ära ELi rahalisi vahendeid, et parandada romade elamistingimusi, eelkõige soodustades segregatsiooni vähendamist, kaotades ruumilise segregatsiooni ning edendades kogukonna juhitud kohalikku arengut ja integreeritud territoriaalseid investeeringuid, mida toetatakse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahenditest ning järjekindla sotsiaalelamispinna poliitikaga; nõuab tungivalt, et liikmesriigid tagaksid juurdepääsu kommunaalteenustele, nagu vesi, elektrienergia ja gaas, ning eluasemega seotud infrastruktuurile kooskõlas riigi õigusnormidega;
- 33. palub komisjonil tunnustada oma pädevust rassipõhiste sundväljatõstmiste kontekstis; palub liikmesriikidel tagada, et väljatõstmise korral järgitaks täiel määral liidu õigust ja ka teisi rahvusvahelisi inimõiguslaseid kohustusi, näiteks Euroopa inimõiguste konventsioonist tulenevaid kohustusi; nõuab enim mõjutatud liikmesriikides segregatsiooni vähendamise ekspertide arvu ja nende kättesaadavuse suurendamist, aitamaks ametiasutustel tagada, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid edendavad tõhusalt segregatsiooni vähendamist, ning kutsub Euroopa Sotsiaalfondi ja Euroopa Regionaalarengu Fondi (ESF-ERF) eraldama vahendeid ruumilise desegregatsiooni vastu võitlemiseks;
- 34. väljendab heameelt ennetavate algatuste üle, millega tahetakse parandada romade eluaseme olukorda linnades; tunnustab algatust Eurocities, mille raames kogutakse kaardistamise kaudu tõendeid, et uurida linnade roma kogukondade omadusi, nende probleeme ja linna lahendusi neile;
- 35. taunib jätkuvat segregatsiooni koolides, sealhulgas roma laste ülesindatust nn erikoolides, ainult romadele mõeldud koole, eraldi klasse, moodulkoolimajasid jms; kutsub liikmesriike üles koostama ja võtma meetmeid segregatsiooni vähendamiseks koolides ja muid tõhusaid meetmeid, et tagada roma laste võrdne kohtlemine ja nende täielik juurdepääs kvaliteetsele tavaharidusele ning et kõik roma lapsed saaksid vähemalt kohustusliku hariduse; rõhutab sellega seoses, kui oluline on uurida koolist väljalangemise põhjuseid, eelkõige romavastasuse rolli selles nähtuses; julgustab

¹ ELT L 335, 17.12.2011, lk 1.

lisaks liikmesriike üles otsima uusi viise, et kaotada lõhet hariduses täiskasvanuhariduse, kutsehariduse ja -koolitus, vabahariduse ja mitteametliku õppe abil; rõhutab, et samal ajal tuleb pöörata tähelepanu ka valdkonnaülesele diskrimineerimisele, kaasates roma eksperte ja vahendajaid koolides, ning tagada asjakohased vahendid sellistele meetmetele;

36. peab muret tekitavaks ja lubamatuks romade diskrimineerimist tööhõives, mida iseloomustavad sageli pikaajaline töötus, nulltunnilepingud, ebakindlad töötingimused, mille puhul puuduvad ravi- ja sotsiaalkindlustus või pensionikindlustus, tööturutõkked (ka romade puhul, kellel on kolmanda taseme haridus) ja ümberõppe võimaluste puudumine; nõuab tungivalt, et liikmesriigid võtaksid tõhusaid meetmeid romade võrdse kohtlemise tagamisel tööturule ja tööhõivele juurdepääsul ning kaotaksid otsesed ja kaudsed tõkked, sealhulgas diskrimineerimise;
37. nõuab, et liikmesriigid teeksid koostööd erasektoriga, et toetada romade koolitus-, tööhõive- ja ettevõtlusvõimalusi, eriti arenevates tehnoloogia-sektorites; palub liikmesriikidel uurida põhjalikult seda, kuidas saab uus tehnoloogia aidata kaasa romade sotsiaalsele ja majanduslikule kaasamisele ning romavastasusega võitlemisele; rõhutab, kui oluline on regionaalareng kestlike töökohtade loomiseks vähim arenenud piirkondades;
38. palub liikmesriikidel edendada meetmeid, millel on tõendatud suur positiivne mõju, nagu kutseõpe ja töökohapõhine õpe, individuaalsed nõustamisteenused, füüsilisest isikust ettevõtjana töötamine, sotsiaalne ettevõtlus ja programmid esimese töökogemuse saamiseks, et kindlustada romade osalemist tööturul ja vältida roma kogukondades vaesuse edasikandumist põlvkondade vahel;
39. mõistab hukka romade mitmekordse ja valdkonnaülese diskrimineerimise vormid, mis on sageli peidetud või varjatud; rõhutab, et poliitikameetmetes, mis on suunatud mingi konkreetse diskrimineerimise põhjusega tegelemiseks, tuleks pöörata tähelepanu konkreetsete rühmade olukorrale, kes võivad langeda mitmekordse diskrimineerimise ohvriks; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid püüaksid esmatähtsana parandada haridustaset, osalemist, juurdepääsu tööturule, eluasemele ja tervishoiuteenustele ning ennetada romade diskrimineerimist, sest nad kannatavad mitmekordse ja valdkonnaülese diskrimineerimise ning ebavõrdsuse all, ning lisaksid 2020. aasta järgset romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiatega ELi raamistikku konkreetsed programmid;
40. märgib murega, et roma naised kogevad mitmekordset ja valdkonnaülest diskrimineerimist, kuna on naised ja kuuluvad roma rahvusvähemusse, ning seega on nad ebasoodsas olukorras, mis raskendab ühiskonnas osalemist kõigil tasanditel ning juurdepääsu põhilistele teenustele ja ressurssidele; toonitab, et diskrimineerimine on veelgi teravam probleem roma naiste ja tüdrukute puhul, kellel puuduvad isikut tõendavad dokumendid; rõhutab, et roma naiste ja tüdrukute olukorra parandamine eeldab konkreetseid ja sihipäraseid mittediskrimineerivaid meetmeid, mis võimaldavad võrdset juurdepääsu tööturule ja haridusele, sealhulgas elukestvõrdsusele, ja mis aitavad tagada kvaliteetse eluaseme, mis on nende elutingimuste parandamiseks ning vaesuse ja tõrjutuse vastu võitlemiseks otsustava tähtsusega;
41. palub liikmesriikidel tagada, et romade riiklikes integratsioonistrateegiates oleks eraldi

peatükk naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse kohta ning et selle kõikides jagudes kohaldataks soolise aspekti arvestamise meetmeid, et edendada naiste õigusi ja soolise võrdõiguslikkuse perspektiivi, eriti rahaliste vahendite eraldamisel, kooskõlas nõukogu järeldustes romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiatega ELi raamistiku kohta, milles nõutakse, et kõigis romade kaasamist edendavates poliitikameetmetes ja toimingutes arvestataks soolist mõõdet; kutsub liikmesriikide valitsusi ja kohalikke omavalitsusi üles kaasama romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiatega ettevalmistamisse, rakendamisse, hindamisse ja jälgimisse roma naisi; rõhutab, et on vaja süstemaatiliselt koguda ja korrapäraselt analüüsida sooliselt eristatud andmeid ning palub komisjonil ja liikmesriikidel hinnata, kas nende poliitika annab roma naiste ja laste osas soovitud tulemusi, ja kui edusammud puuduvad, siis võtta meetmeid; kutsub komisjoni üles toetama soolise võrdõiguslikkuse edendamist kõigis Euroopa 2020. aasta strateegia rakendamise aspektides kooskõlas naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegias aastateks 2010–2015;

42. kutsub liikmesriike üles pöörama tähelepanu ka erilistele probleemidele, millega seisavad silmitsi roma naised ja tütarlapsed seoses varajase ja sundabieluga ning rünnakutega nende füüsilise puutumatuse vastu, ja ärgitab liikmesriike edendama ja toetama andmete kogumist ja levitamist õigusmeetmete ja muude riikliku tasandi meetmete kohta, mis aitavad ennetada vägivalda roma naiste ja tütarlaste vastu ning selle vastu võidelda;
43. julgustab ettevõtjaid ja kohalikke asutusi looma roma naistele koolituskavasid ja töövõimalusi;
44. kutsub valitsusi üles julgustama ja toetama roma naiste osalemist avalikus ja poliitilises elus;
45. peab võrdõiguslikkust edendavaid asutusi ülioluliseks, et teavitada romasid nende õigustest, aidata neil oma õigusi kasutada ja anda teada diskrimineerimisest; palub komisjonil ja liikmesriikidel kehtestada normid, et tagada võrdõiguslikkust edendavatele asutustele piisavad õigused ja vahendid romavastasuse juhtumite kontrollimiseks ja vajaduse korral meetmete võtmiseks; palub liikmesriikidel toetada võrdset kohtlemist edendavate asutuste tööd ja institutsioonilist suutlikkust, tagades neile piisavad vahendid tõhusa õigus- ja kohtuabi andmiseks ning tugevdades nende tööd roma õigusnõustajate tegevuse kasutamiseks, et lihtsustada väärkohtlemisest teatamist;
46. tunneb muret romade kontaktisikute või kohalikes, piirkondlikes ja liikmesriikide valitsustes ette nähtud romade esindajate vähesuse arvu pärast ning valitsuste suutmatuse pärast tagada romade täieõigusliku kodakondsuse kasutamine; tunnustab kodanikuühiskonna määravat rolli selles valdkonnas; nõuab ulatuslikumat koostööd asjaomaste riiklike ja kohalike ametiasutuste, ELi, Euroopa Nõukogu ja valitsusväliste organisatsioonide vahel; julgustab ELi ja liikmesriikide institutsioone ja erakondi edendama aktiivselt romade poliitilist osalust ning suurendama nende mõjuvõimu ja töölevõtmist avaliku halduse asutustes; nõuab romade mõjuvõimu suurendamise programme, sh neid, mille eesmärk on tagada valdkonnaülesest perspektiivist romade pikaajaline osalemine kohalikes ja piirkondlikes omavalitsustes ning riikide valitsustes; nõuab, et komisjon ja liikmesriigid võtaksid meetmeid, et suurendada roma naiste osalemist poliitikas ja otsuste tegemisel;

47. kutsub liikmesriike üles tagama kohustuslikud, praktilised ja valdkonnaülesed põhiõigused ja pakkuma mittediskrimineerimist käsitlevaid koolitusi kõigile kirjeldatud õigusi kohaldavatele ametiisikutele, kes seisavad hea ELi ja siseriiklike õigusaktide õige rakendamise eest, et tagada neile vajalikud teadmised ja oskused, mis võimaldavad neil teenida kõiki kodanikke lähtuvalt inimõigustepõhisest lähenemisviisist;
48. arvestades meedia suurt mõju sellele, kuidas avalikkus rahvusvähemustesse suhtub, palub liikmesriikidel:
- pakkuda avalik-õigusliku ringhäälingu ja meedia töötajatele kohustuslikku koolitust, et suurendada nende teadlikkust romade probleemidest ja diskrimineerimisest ning kahjulikest stereotüüpidest;
 - edendada romade töölevõtmist avalikus meedias, ning
 - edendada romade esindatust avaliku meedia juhtorganites;
49. et teha lõpp romavastasuse püsimisele, palub liikmesriikidel lisada koolide õppekavadesse kõikidel tasanditel kohustuslikus korras inimõigused, demokraatlik kodanikuaktiivsus ja poliitiline kirjaoskus, et kaotada romade ebakindlus identiteedi tõttu ning tugevdada nende enesekindlust ja suutlikkust seista oma võrdsete õiguste eest ja neid kasutada;
50. on väga mures avaliku sektori kärbete pärast, mis on tugevasti mõjutanud nii riigi kui ka riigi rahastatavate vabaihenduste tegevust romade võrdõiguslikkuse edendamisel ja vähendanud nende projektide ulatust; rõhutab, et riik ja tema institutsioonid täidavad võrdõiguslikkuse edendamisel peamist osa ja seda ei saa asendada;

Romasid käsitlevad riiklikud integratsioonistrateegiad

51. märgib murega, et roma kogukonna suunas tehtud jõupingutused, investeeritud rahalised vahendid ning arvukad Euroopa ja riigi tasandi programmid ja fondid ei ole romade elamistingimusi oluliselt parandanud ega romade integreerumist edendanud, eriti kohalikul tasandil, kutsub seetõttu liikmesriike üles võitlema romade marginaliseerimise, diskrimineerimise ja tõrjutuse vastu, ning selleks et edendada romade integreerimist ja võidelda romavastasusega, palub neil:
- seada romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiade koostamisel ambitsioonikaid eesmärke, uurida rohkem edukaid kohalikke tavasid ja programme, kaasates aktiivselt romasid, et näidata nende olukorda, reaalsust ja probleeme, ning pöörata erilist tähelepanu romavastasusele ja selle tagajärgedele, et töötada välja parem, laiaulatuslik ja terviklik lähenemisviis sellele teemale, tegeledes seega mitte ainult sotsiaalse ja majandusliku aspektiga, vaid võideldes ka rassismi vastu, kindlustades samal ajal vastastikust usaldust;
 - rakendada täielikult romasid käsitlevad riiklikud integratsioonistrateegiad;
 - hinnata nende tõhusust ja neid korrapäraselt ajakohastada, määrata kindlaks konkreetseid tegevusi ja suunatud meetmeid ning seada mõõdetavad eesmärgid ja vahe-eesmärgid,

- teha tihedat koostööd kõigi sidusrühmadega, sealhulgas piirkondlike ja kohalike üksuste, teadusringkondade, erasektori, põhiorganisatsioonide ja vabaihendustega ning kaasata aktiivselt romasid;
- arendada andmete kogumist ning kohapealsel tööl põhinevaid, finantsalaseid ja kvaliteedile suunatud seire- ja aruandlusmeetodeid, sest need toetavad tõhusaid tõenduspõhiseid meetmeid ja võivad aidata parandada strateegiate, toimingute ja meetmete tulemuslikkust, ning teha kindlaks, miks programmid ja strateegiad ei anna kauaoodatud tulemusi;
- suurendada romasid käsitlevate riiklike kontaktpunktide mõjuvõimu, tagades neile piisavad volitused, vajalikud vahendid ja sobilikud töötingimused oma koordineerimisülesannete täitmiseks;

Romavastasuse seadmine keskseks küsimuseks täiendatud 2020. aasta järgses strateegias

52. väljendab heameelt komisjoni tegevuse üle ning väljatöötatud kasulike mehhanismide ja rahaliste vahendite üle romade sotsiaalse ja majandusliku kaasamise kindlustamiseks, samuti asjaolu üle, et komisjon koostas romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistiku aastani 2020 ning kutsus liikmesriike üles võtma vastu riiklikud strateegiad;
53. kutsub komisjoni üles:
- täiendama 2020. aasta järgset romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistikku, tuginedes kontrollikoja, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA), vabaihenduste, järelevalveorganisatsioonide ja kõikide asjaomaste sidusrühmade järeldustele ja soovitudele, et kasutada paremat, ajakohasemat ja veelgi laiaulatuslikumat lähenemisviisi;
 - seadma romavastasuse ELi 2020. aasta järgse raamistikus koos sotsiaalse kaasamisega keskseks küsimuseks ja võtma kasutusele hariduse, tööhõive, eluaseme, tervise jms valdkondades diskrimineerimisvastased näitajad, sest romavastasus takistab romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate edukat rakendamist;
 - käsitlema romavastasust horisontaalse küsimusena ja töötama koostöös liikmesriikide, Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti ja vabaihendustega liikmesriikidele romavastasusega võitlemiseks välja praktiliste sammude nimistu;
 - viima asjaomastes komisjoni talitustes lõpule romade rakkerühma loomise, moodustades volinike tasandil romadega seotud teemasid käsitleva projektimeeskonna, mis ühendab kõiki asjaomaseid volinikke, kes töötavad võrdõiguslikkuse ja diskrimineerimisvastasuse, kodakondsuse, sotsiaalõiguste, tööhõive, hariduse ja kultuuri, tervise ja eluaseme valdkonnas, ning nende valdkondade välismõõdet, et aidata kaasa mittediskrimineerivate ja täiendavate ELi fondide ja programmide loomisele;
 - tugevdama ja täiendama komisjoni diskrimineerimiskeeldu ja romasid käsitleva koordineerimisüksuse tööd, tugevdades selle meeskonda, eraldades piisavad vahendid ja võttes tööle rohkem inimesi, et oleks piisavalt võimekust võidelda

romavastasusega, suurendada teadlikkust romade holokaustist ja edendada holokausti mälestamist;

54. nõuab, et ELi institutsioonid arvestaksid romade õigusi välissuhete kontekstis; rõhutab vajadust võidelda romavastasusega ning edendada romade õigusi kandidaatriikides ja võimalikes kandidaatriikides;
55. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kohaldama ja aktiivselt levitama ECRI esitatud romavastasuse määratlust, et anda riigiasutustele selged juhised;
56. kutsub parlamendi fraktsioone ja liikmesriikide erakondi üles järgima Euroopa poliitiliste parteide mitterassistliku ühiskonna täiendatud hartat ning palub neil vaadata oma kohustused korrapäraselt läbi, mõista hukka vihakõne ja määrata selle eest karistused;
57. kutsub Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametit üles koostama uuringu, mis käsitleb romavastasust ELis ja kandidaatriikides, keskenduma oma romadega seotud töös romavastasuse küsimusele ning jälgima seda kõigis asjakohastes valdkondades;

o
o o

58. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide ja kandidaatriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa Nõukogule ja ÜRO-le.